

سید محمد مهدی متین داری

www.ketab.ir

سرشناسه: میرباقری، سید محمد مهدی
عنوان و نام پدیدآور: حکمت حکومت / مولف: سید محمد مهدی میرباقری؛
تدوین: کارگروه تدوین حکمت
مشخصات نشر: قم: تمدن نوین اسلامی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ج ۲، ج ۵/۲۱۰۵/۱۴۰، شم.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۷۰۰۰۴-۵، ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۷۰۰۰۴-۵
۹-۶-۶۲۷۰۰۰۴-۵، ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۷۰۰۰۴-۵، ج ۲
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: ج ۲، چاپ اول: ۱۳۹۸ (فیا)
بالادست: کتابخانه
مذرجات: ج ۱. ضرورت و آثار حکومت دینی - ج ۲. میانی، نظریه و
مباحث حکومت دینی
موضوع: حکومت دینی
Polity (Religion) موضوع:
موضوع: ولایت فقیه
Wilayat al-faqih موضوع:
شناسه افزوده: کارگروه تدوین حکمت
رده بندی کنگره: ۸۱۳۹۸، ج ۹/م/ BR۲۳۱/
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۸۳۲
شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۵۹۰۳۲

حکومت: مبانی، نظریه و ساختار حکومت دینی

ناشر: تمدن نوین اسلام
میرپرست تدوین: دکتر حسین حکمت

صفحه آر: حسن ناصری
طراح جلد: علی رضا پوراکبری

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۷۰-۰۶-۹

فروشن: مرکز پخش تمدن نوین ۹۱۰۴۶۶۲۱۲، و ۳۵۳۳۶۰۳۲۷۱

فهرست اجمالی

گفتار آغازین: چرایی و چگونگی طرح مباحث حکومت دینی ۱۹

بخش اول: مبانی حکومت دینی / ۴۹

گفتار اول: مبانی اولیه محدود نیاز به دین ۵۱

گفتار دوم: مبانی اولیه، نسبت بین وحی و معرفت بشری ۱۰۳

گفتار سوم: مبانی سوم، رسالت حکومت ۱۵۷

گفتار چهارم: مبانی چهارم، جایگاه مازوعده حکومت ۱۷۹

بخش دوم: نظریه حکومت دینی / ۲۱۳

گفتار پنجم: نسبت بین دین و دولت ۲۱۵

گفتار ششم: نقد نظریه نظارت دینی (نظریات مابعد) ۲۴۱

گفتار هفتم: نقد نظریه وکالت حکیم ۲۶۵

بخش سوم: ساختار حکومت دینی / ۳۰۳

گفتار هشتم: منصب ولایت اجتماعی در حکومت دینی (ماهیت، ضوابط و حدود) ۳۰۵

گفتار نهم: جایگاه مردم در حکومت دینی ۴۰۹

گفتار دهم: آزادی های اجتماعی در حکومت دینی ۴۳۳

قدمه

مجموعه گفتارهای «حکمت حکومت» در امتداد مجموعه گفتارهای ولایت الهیه و «حکمت تاریخ» قرار دارد و یکی از حلقه‌های مهم منوالومه زکری استاد سید محمد مهدی میرباقری محسوب می‌شود.

مجموعه «ولایت الهیه» نظام عالم را مبتنی بر وحی توصیف می‌کند و جایگاه الوهیت، نسبت انسانیت را در نظام خلقت و نظام پرستش توضیح می‌دهد؛ مجموعه «حکمت تاریخ» این جهان‌نگری را بر تاریخ تطبیق می‌دهد و تفسیر منوالومه را از مبدأ و مسیر و منتهای تاریخ بشر بر محور انبیاء و اولیاء الهی به دست می‌دهد؛ در ادامه، مجموعه «حکمت حکومت» زیرساخت‌های معرفتی حکومت دینی و نظام ولایت اجتماعی را تبیین می‌کند و آفاقی تازه از چرایی و چگونگی جریان توحید و ولایت الهیه در ساحت حیات اجتماعی بشر می‌گشاید.

اساساً حکمت همان نظام معارف دینی است که براساس فهم اجتهادی از قرآن و روایات به دست می‌آید؛ بنابراین «حکمت حکومت» به مثابه نوعی حکمت مضاف و به معنای

تبیین و تشریح «نظریه حکومت» برپایه نظام معارف است. جلد اول این کتاب، با رویکردی انگیزشی، از منظر ضرورت حکومت دینی وارد موضوع بحث می‌شود و بسیاری از مباحث حکومت دینی را از این زاویه مرور می‌کند. همچنین در این جلد، برخی از عمده‌ترین آفات حکومت‌های غیردینی از قبیل استبداد، تحقیر انسان‌ها و نفی کرامت، پوچ‌گرایی و نفی هویت، ناامنی و اضطراب مطرح می‌شود و از آنجا که این آفات ناشی از ضعف مبانی راهداف حکومت‌های غیردینی است، بنابراین می‌توان گفت که چنین آفت‌هایی لازمه قهری حکومت‌های غیردینی و نتیجه طبیعی آن هستند. در این جلد توضیح داده می‌شود که آفات فوق‌الذکر در حکومت دینی و الهی وجود ندارد، بلکه آنچه در حکومت دینی وجود دارد آثار و بکات دیگری همچون رواج ایثار، امنیت، کرامت، هویت و حق آزادی و توسعه تاریخی آن است. در جلد دوم کتاب، مباحث حکومت دینی با رویکرد آموزشی‌تری مطرح می‌شود و نظام و سازمان و نسج حکومت دینی به خود می‌گیرد. در این مجلد استاد ابتدائات نظریات مطرح در نسبت بین دین و دولت را به صورت اجمالی بیان می‌کنند و به بیان قضاوت بین نظریات، ضرورت تحلیل مبانی حاکم بر آنها را تذکر می‌شوند. بر همین اساس، در بخش اول کتاب، استادی چهار مبنای مهم و جدی در مباحث حکومت دینی را طرح می‌کنند و تأثیر این مبانی در نظریه حکومت دینی را توضیح می‌دهند. ایشان در این بخش، پس از طرح و نقد رویکردهای مختلف در هر مبنای، به طرح رویکرد خود می‌پردازند. چهار مبنایی که در این

بخش طرح می‌شوند عبارت‌اند از رابطه دین و حکومت، نسبت عقل و وحی، ماهیت حکومت و رسالت آن، و پایگاه مشروعیت حکومت.

در بخش دوم، استاد با جمع‌بندی مبانی و مبتنی بر آنها، نظریات مختلف درباره نسبت دین و حکومت دینی را توضیح می‌دهد و پس از نقد این نظریات، به طرح نظریه مختار خود می‌پردازد و حضور حداکثری و سرپرستی همه‌جانبه دین را در عبادت اجتماعی بشر اثبات می‌کنند. در ادامه، نظریه نظارت فقیه و نظریه مکالت حکیم - در مقابل نظریه ولایت فقیه - به صورت مستقیم و مفصل تری نقد می‌شود.

در بخش سوم - آخرین بخش این مجلد، سرفصل‌های مهمی از مباحث علوی سیاست طرح می‌شود. ساختار حکومت دینی، جایگاه ولایت فقیه و نقش مردم، مهم‌ترین سرفصل‌هایی هستند که استاد در این بخش طرح می‌کند.

این گفتارها عمدتاً شامل دو دوره از جاب - استاد میرباقری است که در سال ۱۳۷۷ در جمع عده‌ای از علما، و فضلاء حوزه علمیه قم ایراد گردیده است. از آنجا که این دوره‌ها مستقل از یکدیگر برگزار شده‌اند، برخی اجزاء بحث پوششی و تکرارهایی دارند؛ اما برای رعایت انسجام بیشتر و حفظ انسجام استاد و ساختار ارائه ایشان، حتی الامکان از حذف و تقطیع مباحث پرهیز شده است. البته بر حسب ضرورت، تغییراتی در ترتیب جلسات داده شده و در مواردی برخی از جلسات در یکدیگر ادغام شده‌اند.